

سئـوالـات

سطح اول: یادآوری

تعریف: بازیابی اطلاعات از حافظه.

□ نشانه‌ها و فعل‌های کلیدی : نام ببرید، تعریف کنید، فهرست کنید، به خاطر بسپارید، چه کسی، چه زمانی، کجا، کدام.

□ نمونه سوال:

۱. تعریف کردن: مفهوم « تقيه » را به طور کامل تعریف کنید.

۲. فهرست کردن: سه مورد از مسئولیت‌های سه‌گانه امامان پس از پیامبر(ص) را نام ببرید.

۳. شناسایی: کدام آیه از قرآن کریم بر کرامت ذاتی انسان‌ها دلالت دارد؟ آن را عیناً بنویسید.

۴. به خاطر سپردن: حدیث ثقلین را از ابتدا تا «... لن تضلوا أبداً» کامل کنید.

۵. ذکر کردن: دو مورد از ویژگی‌های مشترک حضرت فاطمه(س) و دیگر ائمه(ع) را ذکر کنید.

۶. (چه کسی، چه زمانی، کجا و کدام): الف) «... إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَخُزْنِي إِلَى اللَّهِ» از زبان کدام پیامبر و در چه شرایطی بیان شده است؟

ب) آیه ۴ سوره حدید: «هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ... وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ» درباره کدام یک از صفات خداوند سخن می‌گوید؟

❗ نکته تشخیص: اگر پاسخ، عیناً در کتاب درسی وجود دارد و دانش‌آموز فقط باید آن را به خاطر بیاورد، این سطح است.

سطح دوم: فهمیدن (درک و فهم)

تعریف: درک معنای مفاهیم و توانایی تفسیر و توضیح آن‌ها.

□ نشانه‌ها و فعل‌های کلیدی: تفسیر کنید، توضیح دهید، خلاصه کنید، مقایسه کنید، مثال بزنید، ترجمه کنید.

□ نمونه سوال:

۱. توضیح دادن: به زبان خودتان توضیح دهید که چرا « پیروی از قرآن و عترت » مانع گمراهی می‌شود.

۲. تفسیر کردن: آیه « وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ... » را به فارسی ساده ترجمه کنید.

۳. تبدیل به مثال: یک مثال عینی از « امر به معروف » در زندگی مدرسه‌ای امروز بیان کنید.

۴. مقایسه کردن: مفهوم « عصمت » را در پیامبران و امامان با یکدیگر مقایسه کنید.

۵. خلاصه کردن: دستاوردهای اصلی دوره حکومت پیامبر(ص) در مدینه را در چند خط خلاصه بنویسید.

۶. توضیح دادن: با توجه به وظایف فرشتگان، نقش آن‌ها در نظام آفرینش را توضیح دهید.

❗ نکته تشخیص: دانش آموز باید مفهوم را درک کرده و به زبان خودش بازگو یا توضیح دهد، نه فقط عین متن را کپی کند.

۳. سطح سوم: کاربرد

تعریف: استفاده از اطلاعات و مفاهیم در موقعیت‌ها و شرایط جدید و آشنا.

□ نشانه‌ها و فعل‌های کلیدی: استفاده کنید، محاسبه کنید، اجرا کنید، نشان دهید، به کار ببرید.

□ نمونه سوال:

۱. استفاده در موقعیت جدید: فرض کنید در جمعی، یکی از دوستانتان حق دیگری را ضایع می‌کند. با استفاده از آموزه‌های «امر به معروف و نهی از منکر»، شما چگونه وارد عمل می‌شوید؟

۲. اجرای یک قاعده: اگر شما به عنوان یک دانش آموز متوجه شوید که نوشتن احادیث پیامبر(ص) در یک دوره ممنوع شده، چگونه مانند ائمه عمل می‌کنید تا این میراث حفظ شود؟

۳. محاسبه/پیش‌بینی نتایج: با توجه به اصل «ساده‌زیستی رهبران دینی»، پیش‌بینی کنید که رعایت این اصل در یک جامعه مدرن امروزی چه نتایجی می‌تواند داشته باشد.

۴. نمایش یا نشان دادن: نحوه «تصمیم‌گیری بر اساس مشورت» (مشاوره) را که از سیره پیامبر(ص) آموخته‌اید، در یک کار گروهی کلاسی نشان دهید.

۵. به کارگیری یک قانون در یک مورد خاص: با استناد به آیه «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ»، توضیح دهید که این کرامت ذاتی چگونه باید رفتار ما را با افرادی که عقاید متفاوتی دارند، تنظیم کند.

❗ نکته تشخیص: از دانش آموز خواسته می‌شود یک قاعده یا اصل کلی را در یک سناریوی مشخص اجرا کند.

سطح چهارم: تجزیه و تحلیل

تعریف: شکستن اطلاعات به بخش‌های کوچکتر و درک روابط بین این بخش‌ها.

□ نشانه‌ها و فعل‌های کلیدی: تجزیه کنید، مقایسه کنید، سازماندهی کنید، دلیل بیاورید، استنباط کنید. بررسی کنید.

□ نمونه سوال:

۱) علل و پیامدها: با مقایسه روش‌های مبارزاتی امام حسن(ع) و امام حسین(ع) در برابر حاکمان زمان خود، تحلیل کنید که چرا این دو استراتژی متفاوت، هر کدام در شرایط خاص خود صحیح بود.

۲) کشف روابط: الف) بین مفهوم تقیه و حفظ جان و مبارزه مخفیانه چه رابطه‌ای وجود دارد؟ آن را تجزیه و تحلیل کنید. ب) ارتباط هر یک از مفاهیم زیر را کشف کنید. (دانش آموز باید بین دو مفهوم مجزا رابطه برقرار کند)

۳) استنباط: از آیه «وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ» در مورد نقش مردم در حکومت دینی چه می‌توان استنباط کرد؟

۴) مقایسه تطبیقی: ویژگی‌های رهبری پیامبر(ص) در مدینه را با ویژگی‌های رهبری حضرت علی(ع) در دوران حکومتشان مقایسه کنید.

۵) تشخیص اجزا: عوامل اصلی شهادت امامان را به اجزای تشکیل‌دهنده‌اش (سیاسی، اجتماعی، دینی) تجزیه کنید و رابطه این عوامل را توضیح دهید.

❗ نکته تشخیص: سوال به «چرایی»، «چگونگی» و «کشف رابطه» می‌پردازد. دانش‌آموز باید اطلاعات را واکاوی کند.

سطح پنجم: ارزشیابی

تعریف: قضاوت و اظهارنظر بر اساس معیارها و استانداردهای مشخص.

□ نشانه‌ها و فعل‌های کلیدی: قضاوت کنید، نقد کنید، دفاع کنید، ارزیابی کنید، توجیه کنید، چه می‌شود اگر...

□ نمونه سوال:

۱. قضاوت بر اساس معیار: الف) آیا می‌توان گفت «ساده‌زیستی رهبران دینی» در دنیای امروز یک الگوی کاربردی است؟ با ارائه دلایل موافق و مخالف، قضاوت خود را بیان کنید.

ب) درستی و نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

۲. دفاع از یک موضع: به نظر شما کدام یک از اصول «امر به معروف و نهی از منکر» یا «تقیه» در شرایط خطرناک‌تر، اولویت بیشتری دارد؟ از دیدگاه خود دفاع کنید.

۳. ارزیابی یک اقدام: عملکرد حضرت زینب(س) پس از واقعه عاشورا را از منظر «حفظ مکتب» و «افشای حقیقت» ارزیابی کنید.

۴. سنجش اعتبار: اگر در جامعه‌ای، «حدیث نبوی» با «عقل سلیم» در تعارض قرار گیرد، کدام یک را معیار اصلی می‌دانید؟ چرا؟

۵. تعیین بهترین راهکار: کدام روش برای مقابله با «تهاجم فرهنگی دشمن» در جهان امروز مؤثرتر است: تقویت هویت دینی یا تولید محتوای مدرن؟ با معیارهای دینی و اجتماعی پاسخ خود را توجیه کنید.

❗ نکته تشخیص: سوال از دانش‌آموز می‌خواهد یک «داوری» یا «انتخاب آگاهانه» انجام دهد و از آن دفاع کند.

سطح ششم: آفرینش

تعریف: ترکیب بخش‌های مختلف برای ایجاد یک کل جدید یا تولید ایده‌ای نو.

□ نشانه‌ها و فعل‌های کلیدی: طراحی کنید، بسازید، برنامه‌ریزی کنید، ترکیب کنید، ابداع کنید، فرضیه بسازید.

□ نمونه سوال:

۱. طراحی یک برنامه: برنامه‌ای سه مرحله‌ای برای «تقویت روحیه انتظار فرج» در بین نوجوانان مدرسه‌تان طراحی کنید.

۲. ارائه یک راه‌حل نو: راه‌حل جدیدی برای «جلوگیری از بدعت‌گذاری در دین»، با استفاده از قرآن، عترت و عقل، پیشنهاد دهید.

۳. بازآفرینی یک مفهوم: شیوه‌ای خلاقانه و امروزی برای «تبلیغ سیره اهل بیت» در فضای مجازی ابداع کنید.

۴. تدوین یک الگو: الگویی برای «سبک زندگی اسلامی» در دنیای مدرن ارائه دهید که هم به نیازهای ثابت دینی پاسخ دهد و هم با نیازهای متغیر نسل جوان سازگار باشد.

۵. پیشنهاد یک استراتژی: یک استراتژی کلان برای «وحدت جهان اسلام» در برابر دشمنان مشترک، با الهام از سیره سیاسی امام خمینی(ره) طراحی کنید.

❗ نکته تشخیص: پاسخ یکتا و از پیش تعیین شده در کتاب وجود ندارد. دانش آموز باید از خودش ایده تولید کند.

☐ 📌 چک لیست فوری برای تشخیص سطح سوال:

۱. آیا پاسخ مستقیم در کتاب است؟ → یادآوری

۲. آیا باید مفهوم را توضیح دهد؟ → فهمیدن

۳. آیا باید یک قانون را در یک مثال جدید اجرا کند؟ → کاربرد

۴. آیا باید روابط یا دلایل را کشف کند؟ → تجزیه و تحلیل

۵. آیا باید قضاوت یا انتخاب کند؟ → ارزشیابی

۶. آیا باید یک ایده یا راه حل جدید بسازد؟ → آفرینش